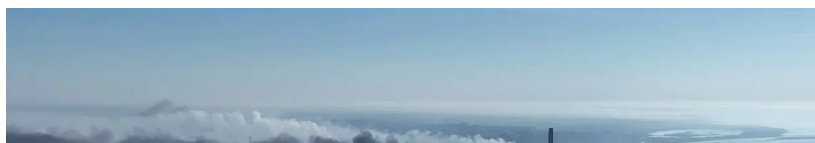

МИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

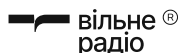
86 днів оборони: як українські захисники бились за Маріуполь (хронологія)

20 ТРА, 2024 - 12:22 • АННА СЕРДЮК • ГАННА НАЗАРОВА

ЧИТАТИ РОСІЙСЬКОЮ

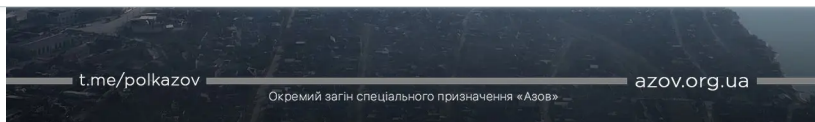

Підтримати

RU

Головна Новини Статті Про нас Команда

t.me/polkazov

Окремий загін спеціального призначення «Азов»

azov.org.ua

Під час відкритої війни українські захисники обороняли Маріуполь 86 днів. 82 з них — у повному оточенні. За різними джерелами під час боїв за Маріуполь загинули понад 100 тисяч цивільних, точна кількість полеглих військових невідома. Майже 2,5 тисячі українських захисників опинились у полоні росіян, більшість з них вийшла з території заводу «Азовсталь». Згадуємо, як тривали ці 86 днів оборони Маріуполя.

Бої за Маріуполь: хронологія

Ви можете читати історію послідовно, або ж обрати період, до якого хочете перейти, одразу

- [24 лютого — початок березня — оточення Маріуполя](#)
- [17 березня — росіяни контролюють пів міста](#)
- [3 травня — початок штурму «Азовсталі»](#)
- [16-20 травня — вихід українських військових з «Азовсталі»](#)

24 лютого 2022

Під вогонь окупантів Маріуполь потрапив зранку 24 лютого 2022 року. Загарбники наступали з усіх боків. З самого ранку росіяни накрили обстрілами західну околицю в районі аеропорту та селища Покровське, знищили радіолокаційну станцію зв'язку.

За годину, близько шостої ранку, [почали гатити РСЗО «Град»](#) зі сходу. Далі — вибухи в Кальміуському районі (північ Маріуполя). Після шостої ранку знову обстріли з заходу — 23 мікрорайон, район АС2, селище Моряків.

В перший день вторгнення у місті загинула щонайменше [1 людина](#) і [6 отримали поранення](#), в тому числі одна дитина, пошкоджені майже три десятки будинків, автомобілі.

У наступні дні обстріли ставали все сильнішими, окупанти скидали авіабомби на околиці, щодня кількість жертв збільшувалась як сніжний ком. Влучання наближались до центру міста.

Маріуполь, лютий 2022, фото: пресслужба полку "Азов"

1— 2 березня 2022

1 березня обстріли Маріуполя стали інтенсивнішими. Ракети прилітають вже не лише по околицях, а й в центр міста, тоді був щонайменше 21 поранений цивільний.

2 березня у місті зникає зв'язок, немає водопостачання, електрики, тепла. Росіяни заблокували шляхи для підвозу продуктів. Згоріли супермаркети "Сільпо" та будівельний гіпермаркет "Епіцентр". Загарбники безуспішно штурмують місто та оточують його.

Тим часом міськрада застерігає маріупольців від виїзду, повідомляє, що заклики окупантів їхати з Маріуполя можуть бути підготовкою до диверсії.

Маріуполь, 1 березня 2022, фото: Вільне радіо

6-16 березня 2022

За спогадами маріупольського хірурга Олександра Мартинцова, наймасовіші бомбардування Маріуполя тривали з 6 по 16 березня 2022 року. 9 березня окупанти розбомбили пологовий будинок у центрі Маріуполя, 16 березня — драмтеатр. На момент обстрілу пологового у міськраді повідомили про загибель щонайменше 1300 жителів, вже 13 березня звітують про понад 2 тисячі загиблих містян.

"Ми метрів за 200 були від епіцентру, де впала авіабомба": як обстріл пологового в Маріуполі рік тому пам'ятає очевидець, який вижив

Розбомблений пологовий будинок у Маріуполі (відео)

17 березня 2022

Тероборона Маріуполя повідомила, що українські військові контролюють половину міста. Росіяни зайняли майже весь Лівий берег Кальміуса (крім території "Азовсталі") та увійшли з заходу на 17 та 23 мікрорайони та район крамниці "1000 дрібниць".

"Тоді в центрі Маріуполя в районі 1000 дрібниць три тижні були запеклі бої. Вони йшли на допомогу своїм. Взводного треба було витягти з-під завалів. Був танковий бій. В спину розстріляли мого чоловіка (пошепки — прим. ред.)", — згадує маріупольчанка Лілія Бутузкіна, чоловік якої Віктор загинув в тих боях.

Частина військових, зокрема бійці 23 бригади Нацгвардії, потрапили у березні у російський полон на західній околиці міста.

"Вони не були на заводах. Вони були зі сторони гіпермаркету "Епіцентр", на виїзді з Маріуполя в бік Мангуша. Це західна околиця міста. В перші дні вторгнення росіяни розбомбили автобус з провіантом, тому Віталік з побратимами тиждень були без їжі, води. Вони і самі їхали в тому автобусі. Але дивом вціліли. Потім його підрозділ потрапив в оточення, де в них не було боєприпасів...

19 березня мені надійшов дзвінок з незнайомого номера, дзвонив чоловік. Він повідомив мені, що знаходиться у полоні, в Донецьку", — згадує дружина полоненого Віталія Дармороза Марія.

- Студент-політолог, який у 18 пішов в ТРО: історія полоненого маріупольця Олексія Новікова
- "Минулий раз ми бачились 24 лютого, в день його народження", — дружина полоненого з "Азовсталі" Володимира Чертушкіна

Маріуполь у березні 2022 року

Маріуполь на межі виживання: ситуація в місті (ВІДЕО 17 березня)

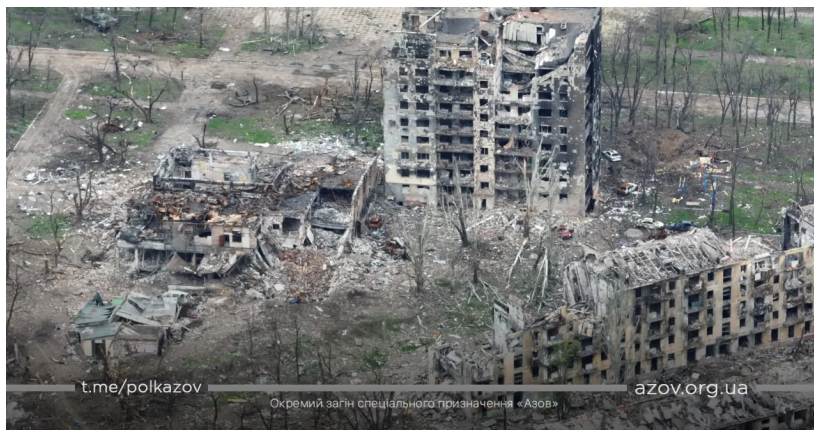

Перша річниця весілля в полоні та тиждень без їжі. Історія полоненого бердянця Віталія Дармороза, який боронив Маріуполь

21 березня 2022

Зруйновані квартали Маріуполя, фото: пресслужба полку "Азов"

Зруйновані квартали Маріуполя, фото: пресслужба полку "Азов"

Росіяни продовжують накривати місто артилерією, в різних районах точаться вуличні бої. Частина захисників перебувають на території заводу "Азовмаш", меткомбінатів імені Ілліча та "Азовсталь".

21 квітня вдалося здійснити перший успішний рейс на територію "Азовсталі". Тоді гвинтокрилом вдалося евакуювати важко поранених військових та доставити провізію. Поранених на територію "Азовсталі" доставляли з вулиць, зокрема боєць "Азову" Богдан Цимбал згадує, що був поранений неподалік колишнього заводу "Октябрь" на вулиці Куїнджі.

"Мене забрали в "Азовсталь" 25 березня зранку мене будять, кажуть, прокидайся, евакуація. Все, що я пам'ятаю — як мене завантажили в машину, потім "вертушка", нас забрали тоді шістьох найтяжчих", — згадує Богдан Цимбал, який дістав тяжких поранень 22 березня.

Пізніше українським льотчикам вдалося пролітати в оточений Маріуполь ще кілька разів.

Евакуація поранених з Азовсталі

Боець полку «Азов» про бої за Маріуполь, евакуацію з «Азовсталі» та ...

11 квітня 2022

За даними міськради, вже зруйновано 90% інфраструктури Маріуполя.

Фото: Махаг березень 2022

Напередодні, 10 квітня, розпочалась оборона на території меткомбінату “Азовсталь”. А цього дня окупанти скинули сюди з безпілотної отруйну речовину. Постраждали військові та кілька цивільних.

“Окупанти використали проти військових та цивільних осіб у Маріуполі отруйну речовину невідомого походження. Дещо дивує те, що маючи тисячі вбитих росіянами цивільних у Маріуполі, всі заговорили про нас лише після атаки хімічною речовиною. Хоча місто щоденно піддається атакам авіації, флотом, важкими вогнеметними системами, артилерією, а також фосфорними бомбами”, — казав тоді у зверненні командир “Азову” Денис Прокопенко.

Рік самотньої боротьби: історії шістьох дружин полонених захисників Маріуполя

В середині квітня окупанти захоплюють бійців 501-го окремого батальйону 36-ї окремої бригади морської піхоти ВМС ЗСУ. До цього військові у зверненні до українців ділилися, що в них вже не залишилося боєприпасів, а з командуванням востаннє вони зв'язувалися за два тижні до того. Бійці зазначали, що єдине, що їм залишається — це рукопашний бій.

Частина 36-ї окремої бригади морської піхоти колоною техніки пішла на прорив з блокадного Маріуполя у північному напрямку, щоб перейти лінію фронту та об'єднатися з основними силами ЗСУ. Їх чекали окупанти: ті, хто вижив, — потрапили в полон.

“Знаю зі слів побратимів, які повернулися з полону, що чоловік був поблизу заводу “Азовмаш”, в селищі невеличкому на околиці Маріуполя. Ховатись їм там не було де, замість бункерів лише підвали. Коли заходили в Маріуполь, вже не мали їжі, води,

боеприпасів. Чим мали оборонятись? Знаю, що 25 лютого останній раз отримували продукти", — каже Аліна, дружина полоненого військового Андрія.

"Коли почалась повномасштабна війна, син був у Маріуполі. Ми підтримували з ним зв'язок, і коли він мені зателефонував, я вже знав, що Маріуполь взяли у кільце. Я казав: "Син, ви повністю в оточенні, робіть щось, якісь зелені коридори, виходьте через них". Він відповів: "Па, я знаю, все нормально". Нам сказали, що син був саме на заводі імені Ілліча, де 2 тисячі чоловік взяли у полон", — розповів батько полоненого Дмитра Шевчука Олександр.

Як батьки 10-й місяць шукають сина, якого окупанти захопили в полон у Маріуполі (монолог)

Підрозділ 36-ї бригади, який пішов на прорив, вийшов з оточення росіян та об'єднався з "Азовом".

Підрозділ 36 бригади об'єднався з "Азовом"

<https://freeradio.com.ua/wp-content/uploads/2023/05/12-kvitnia-obiednannia-36Azov.mov>

Того ж дня група танкового батальйону 17 ОТБр прорвалась з території заводу "Азовмаш", пізніше вони дістались позицій ЗСУ.

18 квітня 2022

Командир "Азову" Денис Прокопенко звернувся до світових лідерів з проханням визволити цивільних, які переховувались на "Азовсталі":

"Прямо зараз на заводі "Азовсталь" знаходяться сотні цивільних громадян. Серед них багато дітей різного віку, жінок, літніх людей, сімей захисників Маріуполя, які ховаються від "руського миру" в підвалах та бомбосховищах. <...>Я закликаю політиків усього цивілізованого світу: організуйте зелений коридор, надайте гарантії безпеки, щоб негайно провести евакуацію цивільних, поранених, та тіл вбитих воїнів, які мають бути поховані з почестями"

Маріупольці у сховищах Азовсталі

Забуті світом, але не Азовом

20 квітня 2022

Містяни продовжують ховати загиблих на подвір'ях та у клумбах, багатоповерхівки складаються, як карткові будиночки, та палають. Ось так тоді виглядав Маріуполь.

Маріуполь навесні 2022

https://freeradio.com.ua/wp-content/uploads/2023/05/20_kvitnia.mov

Росіяни намагаються штурмувати "Азовсталь". Евакуювати нікого немає можливості. Зв'язку і комунікацій у місті немає майже два місяці, військові записують відеозвернення з проханням звернути на Маріуполь увагу та допомогти евакуювати мирних жителів зі сховищ заводу.

"Щодо цивільних, які перебувають на "Азовсталі", вони не можуть покинути свої підвали, вони бояться через постійні обстріли. Попри заяви військ РФ про дотримання режиму тиші, [вони] не здійснилися. Ворог продовжує обстріли, і безпечно покинути територію "Азовсталі" нашим цивільним громадянам поки немає можливості. Тому я закликаю до дотримання своїх гарантій. І лише таким чином та за підтримки третьої сторони цивільні вийдуть з заводу. Ми їх не тримаємо, ми просимо їх випустити, ми просимо створити належні умови для виходу цивільних з першого дня війни", — казав у зверненні заступник командира "Азову" Святослав Паламар.

26 квітня 2022

Вночі росіяни нанесли по "Азовсталі" 35 авіаударів, загорівся один з цехів. Деякі сховища не витримали. Цивільних намагаються витягти з-під завалів.

Поранені цивільні на Азовсталі

https://freeradio.com.ua/wp-content/uploads/2023/05/26_kvitnia_tsyvilni-Azovstal.mov

28 квітня 2022

Росіяни продовжують без зупину обстрілювати "Азовсталь".

Цілу ніч на військовий польовий шпиталь на території заводу скидають багатотонні авіабомби, та продовжують обстрілювати руїни з корабельної артилерії. Вже поранені військовослужбовці дістають нових поранень та контузій, гинуть. Операційна — під завалами.

Для довідки:

Женевська конвенція гарантує захист стаціонарних та пересувних медичних установ, на них не мають здійснюватися напади. Захистом мають користуватися поранені та хворі, незалежно від того чи вони є цивільними, чи військовими (комбатантами). Пораненим мають надавати необхідну допомогу без будь-якої дискримінації.

Росіяни скинули бомби на шпиталь в Азовсталі

Військові вчергове безуспішно звертаються до міжнародних організацій, лідерів інших країн та української влади з проханням допомогти евакуювати поранених побратимів та цивільних з території заводу.

1-4 травня 2022

На початку травня стартує евакуація цивільних з бомбосховищ "Азовсталі".

"Сьогодні нам нарешті вдалося розпочати евакуацію людей з "Азовсталі". Вдалося вивести вже понад сто цивільних – жінок, дітей, які рятувалися від бойових дій саме там", — розповів у зверненні президент Володимир Зеленський

Початок евакуації маріупольців з Азовсталі

0:00 / 5:30

Близько сотні цивільних, серед яких літні люди і діти, військові дістали з-під завалів заводу. Але в руїнах ще залишаються люди.

"Залишились діти і цивільні. В нашому бункері двоє маленьких діток — 4 та 7 років, дітки 10, 12 років. Понад 10 дітей тільки в нашому бункері. А він не один. Страшні авіаудари. Стіни тремтять. Наші чотири поверхи просто склались. Там прильот — і сховища не буде. Влучання були й у сховища. Стан дітей ви уявляєте", — ледь стримуючи сльози розповідає маріупольчанка, яка тримає на руках дівчинку.

"Я ризикнула, але багато людей ще залишаються [на "Азовсталі"], вони бояться їхати, бо їм ніхто не дає гарантій, що їх довезуть до Запоріжжя", — каже маріупольчанка, яка виїхала з "Азовсталі" під час евакуації одна з перших.

Евакуація цивільних з Азовсталі

Евакуація цивільного населення з Азовсталі

3-го травня цілу ніч по території "Азовсталі" працює російська корабельна артилерія, ствольна артилерія, загарбники скидають надважкі авіаційні бомби. Під бомбардуваннями загинули двоє цивільних жінок, близько 10 цивільних отримали поранення різного ступеня тяжкості.

“Станом на цю хвилину триває потужний штурм заводу “Азовсталь” за підтримки бронетехніки, танків, висадки десанту за допомогою катерів та великої кількості піхоти. Ми зробимо все можливе, аби відбити цей штурм, але закликаємо вжити негайних заходів щодо евакуації цивільних, які знаходяться на території заводу та безпечного їх доставлення до Запоріжжя на підконтрольну Україні територію. Маріуполь — це Україна”, — казав в цей час заступник командира “Азова” Святослав Паламар.

Штурм Азовсталі

<https://freeradio.com.ua/wp-content/uploads/2023/05/5-travnia-Azovstal-shturm-tryvaie.mov>

4 травня командир “Азову” Денис Прокопенко у своєму зверненні повідомляє, що росіяни прорвались на територію заводу.

“Маріупольський гарнізон вже 70 день сам на сам протистоїть переважаючим силам противника. З 25 квітня ми тримаємо кругову оборону на заводі “Азовсталь”. Вже другий день, як противник прорвався на територію заводу. Йдуть важкі кровопролитні бої. <...> ситуація вкрай складна, але незважаючи ні на що ми виконуємо наказ тримати оборону”, — підбивав підсумки дня командир “Азову”.

0:00 / 0:38

5 травня 2022

Заступник командира полку “Азов” Святослав Паламар вчоргове звертається до світової спільноти та президента України з вимогою евакуювати усіх цивільних і врятувати поранених військових.

“Черговий раз росіяни порушили обіцянку перемир'я та не дали провести евакуацію цивільних осіб, які продовжують ховатись від обстрілів у підвалах заводу. Закликаємо світову спільноту евакуювати цивільних та особисто звертаюсь до Верховного Головнокомандувача подбати про поранених солдат, які в страшних муках помирають від неналежного лікування. Дайте можливість забрати тіла воїнів, щоб українці змогли попрощатись зі своїми героями. Відреагуйте належним чином на критичну ситуацію, в якій противник не дотримується жодних етичних норм, конвенцій чи законів, знищуючи людей на очах у всього світу, керуючись

вседозволеністю і безкарністю!", — просив заступник командира "Азова" Святослав Паламар.

Звернення заступника командира Азову з проханням евакуювати поранених і цивільних з Азовсталі

0:00 / 1:06

На "Азовсталі" військові створюють сім'ї. Історія прикордонника Андрія Суботіна та бійчині "Азову" Валерії Карпиленко розчулює світ. Закохані побрались під обстрілами на заводі 5 травня, а через три дні Андрій загинув. До повномасштабного вторгнення пара посадила на подвір'ї Маріупольського храму ялинку, яку обстріли пошкодили в день загибелі Андрія.

"Молода пара, яка побралася на "Азовсталі", Андрій та Лера. Це мої друзі дуже добрі. Я був капеланом в прикордонників. І тоді, коли Андрій загинув, ввечері був "прильот" на територію храму. Ввечері був обстріл сильний, снаряд впав в клумбу, знесло хрест і цю ялинку. І в цю ніч Андрія вбили", — розповів протоієрей Православної церкви України, священник Роман Перетятко.

Валерія провела у полоні майже рік і повернулась в Україну 10 квітня 2023 року.

Фото: Андрій та Валерія побрались на "Азовсталі", фото з архіву Валерії

Трагічна історія кохання на Азовсталі

6 травня 2022

Росіяни вкотре порушили режим тиші. 3 ПТРК вони влучили в автівку, яка їхала територією заводу до цивільних, аби вивезти їх. 1 борець загинув та 6 дістали поранення.

Поранені військові на Азовсталі

0:00 / 0:18

10-15 травня 2022

Росіяни роблять майже по 40 вильотів авіації над заводом, продовжують бити з усього озброєння. Українські військові продовжують супротив.

Бої на Азовсталі

Полк «Азов» робить неможливе

16 травня 2022

Захисники Маріуполя отримали наказ зберегти життя особового складу. Їх почали вивозити на окуповану територію.

Тоді командир "Азову" записав своє звернення:

"Все повинно піддаватися сумніву. Кожне прийняте рішення, кожен план, кожна операція. Критичне мислення завжди породжувало сумніви в моїй голові, сумніви у правильності прийнятого рішення. Це ніколи не виходило за межі розумного, і не заважало завжди наполягати на своїй точці зору.

В управлінні підрозділами завжди є ризик; на війні немає повністю безпечних планів та операцій, ти завжди ризикуєш. Головне — усвідомити, чи прораховані всі ризики, чи пропрацьований план "Б", чи віддався ти повністю цьому плану, який повинен поєднувати в собі виконання поставленої задачі та максимальне збереження життя та здоров'я особового складу.

Можливо, саме тому війна — це мистецтво, а не наука: коли ти виконав поставлену задачу та зберіг максимальну кількість особового складу. Це і є вища планка управління військами. Тим більше, коли твоє рішення затверджене вищим військовим керівництвом".

Звернення командира полку "Азов" щодо виходу бійців з "Азовсталі"

0:00 / 0:44

20 травня 2022

З "Азовсталі" вийшли останні українські військові, серед них командир і заступник командира "Азову".

"86 днів оборони Маріуполя. Вище військове керівництво дало наказ про збереження життя та здоров'я військовослужбовців гарнізону та припинення оборони міста. Попри важкі бої, кругову оборону та відсутність постачання ми постійно наголошували на трьох найважливіших для нас умовах: цивільні, поранені та загиблі. Цивільних вдалося евакуювати, важкопоранені отримали необхідну допомогу та їх вдалося евакуювати з подальшим обміном та доставкою на територію, підконтрольну Україні. Щодо загиблих героїв процес триває", — сказав Прокопенко перед виходом з території заводу.

Вихід військових з "Азовсталі"

З'явилися кадри виходу захисників Маріуполя з "Азовсталі"

Загалом з "Азовсталі" у російський полон потрапили 2439 українських оборонців. Понад 1900 досі в полоні.

Поділитися у соцмережах

Теги: [ВІЙНА В УКРАЇНІ](#) [ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ](#) [АЗОВСТАЛЬ](#) [МАРІУПОЛЬ](#) [ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ](#)

Завантажити ще...